

Ebeveynlerin Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalarının Çiftler Arasındaki Uyumlarına, İletişim Kurma Becerilerine, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisi ¹

The Effect of Parents' Childhood Psychological Trauma on Their Marital Adjustment, Communication Skills, Family Life and Child-Rearing Attitudes

Mehmet SALDANLI

Sorumlu Yazar, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği, Serbest Araştırmacı, İstanbul, TÜRKİYE.
mehmet.sal3434@gmail.com, 0000-0002-7079-9888

Makbule BATMAZ

Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği, Haliç Üniversitesi, İstanbul, TÜRKİYE.
makbulebatmaz@halic.edu.tr, 0000-0003-1856-6793

Geliş tarihi/Received: 07.09.2022 Kabul tarihi/Accepted:01.06.2023 Yayın tarihi/Published:30.06.2023

ÖZ

Bu araştırma, ebeveynlerin çocukluk çağı ruhsal travmalarının, çiftler arasındaki uyumlarına, iletişim kurma becerilerine, aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarına etkisini ve değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla planlandı. Literatür incelendiğinde ebeveynlerin çocukluk çağı ruhsal travmalarını, çift uyumlarını, iletişim becerilerini ve aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarını bir arada inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmadı, bu sebeple bu çalışmanın literatürdeki bilgi açığını ve evlilik kurumuna katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın evrenini, Türkiye'nin İstanbul ilinin Maltepe ilçesine bağlı Cevizli mahallesinde yaşayan çalışmanın kriterlerinin karşılayan evli ve çocuk sahibi ebeveynler oluşturdu. Örneklemi ise popülasyondaki eleman sayısı bilinmeyen örneklem hesaplama formülüyle elde edilmiş olan 384 (384,16) ebeveyn olarak belirlendi. Araştırma tanımlayıcı-ilişki arayıcı ve kesitsel olarak Ocak 2022-Şubat 2022 tarihleri arasında 407 ebeveyn (211 kadın, 196 erkek) ile tamamlandı. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, İletişim Becerileri Ölçeği, Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği ile toplandı. Veriler, SPSS 22.0 istatistik programı aracılığıyla değerlendirildi. Çocukluk çağı travmalarının iletişim becerilerini, çift uyumunu, aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarını anlamlı derecede etkilediği, ölçeklerin aralarında anlamlı ilişkinin olduğu görüldü. Ebeveynlerin çocukluk çağı travmaları, bireylerin ilerleyen yıllarda da aile/sosyal yaşantısını olumsuz olarak etkileyebilmekte ve bir kısır döngü olarak kendi çocuklarına karşı da olumsuz tutumlar sergilemelerine sebep olabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk Çağı Travmaları, Ebeveyn Tutumları, Evlilik Uyumu, İletişim Becerileri

ABSTRACT

This research was conducted to explore the effect of parents' childhood psychological traumas on their marital adjustment, communication skills, family life and child-rearing attitudes and determine the correlations between these variables. Given the lack of research that examined parents' childhood psychological traumas, marital adjustment, communication skills, family life and child rearing attitudes together, it is believed that this research

¹**Önerilen Atıf/Suggested Citation:** Saldanlı, M. & Batmaz, M. (2023). Ebeveynlerin Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalarının Çiftler Arasındaki Uyumlarına, İletişim Kurma Becerilerine, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 4(7), 1-27.

will help fill the knowledge gap in the literature and contribute to the institution of marriage. The research population consisted of married parents with children who met the inclusion criteria and were living in the Cevizli neighborhood of Maltepe district of Istanbul, Türkiye. The sample size was determined as 384 (384,16) parents using the sample size formula for unknown population. The research was designed as a descriptive, correlational, and cross-sectional study and completed with a total of 407 parents (211 females and 196 males) from January to February 2022. The data were collected using a Personal Information Form, the Childhood Trauma Questionnaire, Communication Skills Scale, the Revised Dyadic Adjustment Scale, the Parental Attitude Research Instrument. The data were analysed using the SPSS 22.0 statistical software. The analysis results showed that childhood trauma significantly affected communication skills, marital adjustment, family life and child rearing attitudes, and there was a significant relationship between the scales. Parents' childhood trauma may negatively affect individuals' family and social life in the following years and may cause them to exhibit negative attitudes towards their own children in a vicious circle.

Keywords: Childhood Trauma, Parental Attitudes, Marital Adjustment, Communication Skills

GİRİŞ

Travma kelimesinin kökeni Eski Yunanca'dan gelip deri bütünlüğünde bozulma ve her türlü yaralanma anlamına gelmektedir. Çocukluk çağı travmaları (ÇÇT), çocukluk çağında veya genç erişkinlik çağında karşılaşılan fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal yaşantılarının genel adıdır ve literatüre göre çoğunlukla istismar ve ihmal kavramlarıyla ele alınmaktadır (Güneri Yöyen, 2017; Tao ve ark., 2021; Yumuşakkaya, 2022). Çocukluk yılları, travmayla karşılaşma bakımından önemli yıllardır (Karal ve Atak, 2022). Bunun sebebi hayat serüveninde karşılaşılan travma olaylarının dörtte biri çocukluk yıllarında yaşanmaktadır. Yetişkin bireylerin çoğunun çocukluk yıllarında en az bir defa travma ile karşılaştığı ileri sürülmektedir (Abukan, 2020). Çocukluğunda duygusal, fiziksel ve cinsel istismara ya da duygusal ve fiziksel ihmale uğramış bireylerin, ergenlik ve yetişkinlikte birçok psikiyatrik bozukluk bakımından risk altındadır. Geriye dönük yapılan birçok çalışmada, çocukluğunda cinsel ve fiziksel istismar ile karşılaşmış bireylerin %35-57'sinin yaşamlarının diğer yıllarında birtakım ruhsal belirtiler gösterdikleri ortaya çıkmıştır (Han Alpay ve ark, 2017).

Bir toplumun gelişip ilerleme katedebilmesi, yalnızca o toplumda büyüyen çocukların sağlıklı bir şekilde gelişmelerine bağlıdır. Bireylerin sağlıklı kişilik kazanmasında en kıymetli faktör anne baba veya çocuğa bakmakla yükümlü diğer kişilerdir. Çocuğun büyüme ve gelişmesinden sorumlu olan bireyler bu zaman zarfında bilerek veya bilmeyerek çocuğun psikosozal gelişimi açısından istenmeyen davranış kalıpları içerisinde olabilmektedir, bu da çocukların örselenmelerine sebebiyet vermektedir (Kürtüncü ve ark, 2020). Çocuk istismar ve ihmali; çocuğun ebeveynleri veya bakıcısı aracılığıyla çocukların fiziksel ve duygusal büyümesini engelleyen veya ket vuran ihmal ve eylemlerin tümüdür (Özgentürk, 2014; Yumuşakkaya, 2022). Çocuk ihmali; bir çocuğu sağlık, akademik, yeme içme, barınma, duygusal büyüme vb. yönlerden yetersiz bırakmaktır. İstismar ise çocuklara ebeveynler, bakım vericiler veya diğer kişilerce biyopsikosozal gelişmelerini olumsuz etkileyecek, ket vuracak türde yapılan bütün fiziksel, duygusal ya da cinsel tutumdur (Yıldız ve ark, 2017; Yumuşakkaya, 2022).

Olumlu iletişim kurma becerisi sağlıklı bir ailenin temel yapı taşıdır ve aile fertlerinin bir diğerini anlamada, ortak kararlar alabilme, tolere edebilme ve birbirleriyle güçlü bir bağ kurmada, kriz ve stresle başa çıkmada ve sosyal ilişkilerinde olumlu etkiler yaratır (Dilber,

2020). Ailede olumlu iletişim özellikle çocukların problemlerini anlayabilmek açısından büyük etkiye sahiptir. Anne babaların hem eşlerine hem de diğer aile bireylerine gerekli özeni vermeleri ve rol sorumluluklarını gerçekleştirmeye çalışma gayretleri, ailede olumlu iletişim üzerine ve dolayısıyla çocuğun psikososyal sağlığı açısından etkisi büyüktür. Çocukların sosyal hayatlarında sergiledikleri tavır, içselleştirdikleri tutumları ve davranış kalıpları aile içerisindeki iletişimin ve etkileşimin bir yansımasıdır. Dolayısıyla olumlu iletişim ortamından yoksun bir aile içinde yetişen çocuklarda psikolojik açıdan ve iletişimsel yönden gelişmelerinde aksaklıklar ortaya çıkmaktadır (Güleç, 2018; Yılmaz ve Karaaziz, 2023).

Evlilik farklı toplumlarda iki farklı cinsten bireyin yaşamda ortak mücadele vermek adına bir araya gelerek bir sözleşme üzerine kurdukları birlik olarak tanımlanmaktadır. Evlilik, yasalar, ahlaki normlar, dini kurallar ve toplumsal yapılar tarafından düzenlenir ve kontrol altında tutulur. Evlilik, “aile” kurumunun başlangıç noktası olarak aile içinde birçok toplumsal ve bireysel sorumluluğu da düzenler (Ekşi ve Kahraman, 2012). Evlilik kurumu kültürden kültüre farklı normları kapsamanın yanı sıra evrenseldir. Evlilik toplulukların hayati bir faktörüdür ve insanoğlunun yaşamındaki en önemli yaşam olaylarından biridir. Toplumun esas unsuru konumundaki aile, evlilik ile oluşan bir düzendir ve toplumun sosyal, ahlâki ve kültürel devamlılığı açısından önemlidir (Buluş ve Bağcı, 2016). Olumlu bir evlilik ve iyi bir ailenin topluma olan olumlu etkileri gibi kişilerin hayatlarındaki doyumları, bilişsel sağlıkları açısından da pozitif katkıları bulunur (Ümmet, 2017; Ünal ve Akgün, 2022). Çift uyumu, çiflerin zamanla birbirlerinden etkilenerek rutin yaşantılarına ve yaşantılarında değişiklik gösteren durumlara ayak uydurabilmeleridir. Bir evlilikte, aile içi yükümlülükleri paylaşmalarında, akraba ile etkileşimde, boş vakitlerin değerlendirilebilmesinde, çocuklarla ilgi problemlerde, finansal yönetimde, kararın verilmesinde, problemlerin çözümünde, duygularını ifade edebilmelerinde, değerlerinde, beklentilerinde ve amaçlarıyla ilişkili gayret ve görüşleriyle ilgili ortak bir paydada buluşmalarında, çiftler arasındaki anlaşmazlıkların giderililip, eşlerin birbirlerinden ayrılma ihtimallerinin düşmesine katkıda bulunur. (Kublay ve Oktan, 2015; Ünal ve Akgün, 2022).

Anne babanın çocuklarıyla olan ilişkileriyle birlikte, anne babanın kendi aralarındaki ilişki tarzı da çocuğun psikososyal gelişiminde önemli bir faktördür (Öztürk, 2020). Eş uyumları ve çocukların davranışları arasında direkt ya da indirekt bir ilişki vardır. Bandura'nın sosyal öğrenme teorisi açısından, çocuklar istenmeyen davranışları gözlemleyerek öğrenme sağlar (Özbey, 2012). Bireylerin evlenme aşamasında birliktelikleriyle ilgili düşünceleri zamanla yüz yüze geldikleri birtakım olaylar sebebiyle parçalanabilmektedir. Bu aşamada eşlerin birlikteliği sürdürmemeye ilgili verdikleri karar sonucu birbirlerinden boşanmaktadır. Boşanma eyleminden, hem ayrılmış eşler hem de diğer aile üyeleri etkilenir (Aktaş Akoğlu ve Küçükkaragöz, 2018). Eşler arasındaki uyumsuzluk ve çatışmaların, çocuklarda psikolojik problemlere, akademik olarak başarısızlığa, davranış sorunlarına, madde tüketimine, sosyal becerilerde problemlere, negatif kendilik algılamalara sebep olmaktadır. Ayrıca aile ilişkilerinde oluşan birtakım problemlerin veya anlaşmazlıkların, çocuğun uyum becerisinde psikolojik bakımdan istenmeyen sonuçlar doğurur. Anne ve babanın meydana gelen çatışmalarda olumlu bir çözüm yolunu benimsemediklerini; birbirlerine saldırgan ve düşman gibi muamele ettiklerine şahit olan çocuk, sosyal haytında problemlerini çözebilmesi açısından

anne babasını gözlemleyerek sağlıklı bir rol model benimseme şansını yakalayamaz (Öngider Gregory, 2016).

Literatür’de konuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde; çoğunlukla ebevenlerle (Allendorf and et al., 2012; Atan ve Buluş, 2020; Aunola and Nurmi, 2005; Doğruer, 2019; Günay ve Erdem, 2021; Haapasalo and Pokela, 1999; Kendir ve Demirli, 2016; Özdemir ve ark., 2019; Özgen, 2017; Tönbül, 2019; Vaughn, 1988; Yalçın ve Türnüklü, 2011; Young Moon and et al., 2019), annelerle (Alkan Ersoy ve ark., 2014; Choi and et al., 2019; Güneş ve ark., 2016; San Cristobal, et al., 2017), evli bireylerle (Bal ve Gülgör, 2019; Bakhshi and et al., 2007; Haris and Kumar, 2018; Koolaee and et al., 2010; Poorbaferani and et al., 2018; Rajabizadeh and et al., 2019; Shahi and et al., 2011; Shamsirgaran and Homaei, 2018), çocuk ve ergenlerle (Abukan, 2020; Callender, 2011; Gördeles Beşer ve ark., 2019; Helvacı Çelik ve Hocoğlu, 2018; Smetana, 1988), öğrencilerle (Alpgan ve ark., 2018; Dereli ve Dereli, 2017; Maccoby, 1980; Phillips, 1984; Tunç, 2020; Türkkkan ve Odacı, 2018; Ulusoy ve ark., 2005) yapılan çalışmalara rastlanmıştır. Ebeveynlerin çocukluk çağı ruhsal travmalarını (Abukan, 2020; Dereboy ve ark., 2018; Örsel ve ark., 2011), çift uyumlarını (Akgün ve Uluocak, 2010; Erbek ve ark., 2005; Erdoğan Taycan ve Çepik Kuruoğlu, 2013; Polat ve İlhan, 2018; Soylu ve Kağnıcı, 2015; Şafak Öztürk ve Akar, 2014; Zare Baghbidi and Etemadifard, 2020), aile içi iletişim becerilerini (Durğun, 2016), aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarını (Güzel ve Arkar, 2018; Saydam ve Gençöz, 2005) bir arada inceleyen çalışmalara ise rastlanmamıştır. Araştırma bu yönüyle literatürdeki bilgi açığını doldurması ve evlilik kurumuna katkı sağlanması açısından özgün bir çalışmadır.

Bu çalışma, bu gerekçe ve literatür bilgileri ışığında, ebeveynlerin çocukluk çağı ruhsal travmalarının, çift uyumlarına, aile içi iletişim becerilerine, aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarına etkisini, değişkenler arasındaki ilişkiyi incelenmek amacıyla planlandı ve gerçekleştirildi.

Bu amaç doğrultusunda çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Çalışmaya katılan bireylerin;

1. Çocukluk çağı ruhsal travma, çift uyumu, aile içi iletişim becerileri ile aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mı?
2. Çocukluk çağı travmaları toplam puanı iletişim becerileri toplam puanını etkilemekte midir?
3. Çocukluk çağı travmaları toplam puanı çift uyum toplam puanını etkilemekte midir?
4. Çocukluk çağı travmaları toplam puanı aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumları alt boyutları (aşırı annelik, demokratik tutum ve eşitlik tanıma, ev kadınlığı rolünü reddetme, geçimsizlik ve sıkı disiplin)’ni etkilemekte midir?

YÖNTEM

Bu araştırmada kullanılan yöntem tarama modelinde kesitsel ve tanımlayıcı tasarımda ilişki arayıcı modeldir. Bu model çerçevesinde ebeveynlerin çocukluk çağı ruhsal travmalarının,

iletişim becerilerine, çift uyumlarına, aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarına etkisi ve değişkenler arasındaki ilişki incelendi.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, İstanbul ilinin Maltepe ilçesine bağlı Cevizli mahallesinde yaşayan çalışmanın kriterlerinin karşılayan evli ve çocuk sahibi ebeveynler oluşturdu. Örneklemi ise popülasyondaki eleman sayısı bilinmeyen örneklem hesaplama formülüyle elde edilmiş olan 384 (384,16) ebeveyn olarak belirlendi. Araştırma, çalışmaya katılmayı kabul eden ve onamları alınan 407 ebeveyn (211 kadın, 196 erkek) ile tamamlandı.

$$n = \frac{t^2 \cdot p \cdot q}{d^2}$$

(n=Örnekleme alınacak birey sayısı, p= incelenen olayın görülüş sıklığı=0.5, q= incelenen olayın görülmeyiş sıklığı (1-p)= 0.5, t= Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde bulunan t tablosunda bulunan teorik değer=1.96, d= Olayın görüş sıklığına göre yapılmak istenen=0.05)

$$n = \frac{(1.96)^2 \times 0.5 \times 0.5}{(0.05)^2} = 384,16$$

Çalışmanın belirlenen örneklem sayısı doğrultusunda 2012’de yapılan “İstanbul’da Bilgi Odaklı Küresel Rekabet Projesi” baz alınarak 39 ilçeden Sosyoekonomik olarak orta sıralarda yer alan Maltepe ilçesi belirlendi. Bu ilçedeki mahalleler arasından kura yöntemiyle belirlenen Cevizli Mahallesi ve buna bağlı bulunan Cevizli Aile Sağlığı Merkezi (ASM) saptandı. Cevizli ASM’de veri toplamak için İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü’ne yapılan başvuru covid-19 gerekçe gösterilerek reddedildi. Bunun üzerine veriler Maltepe ilçesinin Cevizli mahallesinde Ocak 2022 ile Şubat 2022 tarihleri arasında sokakta yüz yüze toplandı.

Dahil edilme kriterleri: Örneklem seçiminde iletişime açık olma, mental olarak yeterli olma, çalışmaya katılmaya gönüllü olma ile evli ve çocuk sahibi olma kriterleri arandı.

Dışlama Kriterleri: Bu kriterleri karşılamayan, farklı mahalle/ilçelerde ikamet eden, herbir soru için cevap şıklarından 2 veya daha fazla şık işaretleyenler araştırmadan dışlandı.

Veriler

Verilerin toplanması için 01.12.2021 tarihli ve sayı no: 178 olan Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan izin alınmıştır. Veriler Ocak 2022 ile Şubat 2022 tarihleri arasında, Kişisel Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, İletişim Becerileri Ölçeği, Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği ile yüz yüze toplandı.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 22.0 istatistik programı aracılığıyla değerlendirildi. Araştırmaya katılan ebeveynlerin sosyodemografik özelliklerinin belirlenmesinde frekans ve yüzde analizlerinden, ölçeğin incelenmesinde ortalama ve standart sapma istatistiklerinden faydalanıldı.

Ebeveynlerin ölçek düzeylerini belirleyen boyutlar arasındaki ilişkiler pearson korelasyon ve etkinlik düzeyleri için regresyon analizleri aracılığıyla incelendi. Ebeveynlerin tanımlayıcı özellikleri yüzde olarak değerlendirildi.

Etki büyüklüğünü hesaplamak için Cohen (d) ve Eta kare (η^2) katsayıları kullanıldı. Etki büyüklüğü gruplar arasındaki farkın önemli kabul edilecek büyük bir fark olup olmadığını göstermektedir. Cohen değeri 0.2:küçük; 0.5:orta; 0.8:büyük olarak, eta kare değeri 0.01:küçük; 0.06:orta; 0.14:büyük olarak değerlendirilmektedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2018).

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma İstanbul ilinin Maltepe ilçesinde bulunan Cevizli mahallesindeki evli ve çocuk sahibi ebeveynlerden alınan bilgiler ile sınırlıdır.

2. Araştırmada incelenen çocukluk çağı ruhsal travma ölçeği, iletişim kurma becerileri ölçeği, yenilenmiş çift uyum ölçeği ile aile hayatı ve çocuk yetiştirmeye tutumları ölçeğinin ölçtüğü maddelerle sınırlıdır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından araştırmanın amacına yönelik olarak oluşturulan kişisel bilgi formunda katılımcıların; cinsiyetleri, yaşları, gelir düzeyleri, eğitim düzeyleri, eşlerinin eğitim düzeyleri, evlilik süreleri, çocuk sayıları, meslekleri, çalışma durumları, eşlerinin mesleği, eşlerinin çalışma durumları, evlenme şekli, evlilik yaşı, şuan birliktelik durumları, çocukluk döneminin geçtiği yer, ruhsal problemlerinin olup olmadığı, eşlerinin ruhsal problemlerinin olup olmadığı vb. gibi bireyin sosyodemografik özellikleri ile ilgili on yedi sorudan oluşmaktadır.

Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği

Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği (ÇÇTÖ) 28 maddeden oluşup, Bernstein ve arkadaşları (1994) tarafından geliştirilen bir ölçektir. Ölçek 5'li Likert tipindedir ve duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar ve aşırı koruma-kontrol olmak üzere 6 boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Şar, Öztürk ve İkikardeş (2012) tarafından gerçekleştirilmiş olup, güvenirlik analizi sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0,89 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada Çocukluk Çağı Travması ölçeğinin güvenirliği Cronbach's Alpha=0,860 olarak yüksek bulunmuştur.

İletişim Becerileri Ölçeği

Buluş, Atan ve Sarıkaya (2017) tarafından geliştirilen İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ), yetişkinlerde kişiler arası iletişim becerilerini ölçmeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Ölçme aracı 34 maddeden oluşmakta ve Likert tipi dereceler üzerinden cevap verilmektedir. Ölçek için

yapılan güvenilirlik ve geçerlik analizlerinde, madde-toplam korelasyonlarının .31 ile .59 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçeğin bütün maddeler üzerinden toplam iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) .91 olarak elde edilmiştir. Ölçeğin 34 madde üzerinden faktör yapısı temel-bileşenler yöntemiyle (principals-components analysis) analiz edilmiş ve 1'in üzerinde öz değere sahip toplam varyansın % 51'ini oluşturan 5 faktör bulunmuştur (Buluş ve Bağcı, 2016). Bu araştırmada iletişim becerileri ölçeğinin güvenilirliği Cronbach's Alpha=0,940 olarak yüksek bulunmuştur.

Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği

Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ), Spanier (1976) tarafından geliştirilen 32 maddeden oluşan Çift Uyum Ölçeği'nin Busby ve ark. (1995) tarafından yeniden düzenlenerek 14 maddeye indirgenmiş son halidir. Ölçek, Bayraktaroğlu ve Çakıcı (2017) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Üç alt boyutlu YÇUÖ'nin Cronbach alfa katsayısı toplam puan, doyum, uzlaşım, görüş birliği alt ölçekleri için sırasıyla .87, .80, .80, .74'dir. Ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliliği için kullanılan Evlilikte Uyum Ölçeği ile korelasyonu pozitif yönde .68 ($p<0.01$) olarak hesaplanmıştır (Busby ve ark. 1997). Bayraktaroğlu ve Çakıcı (2017) yaptıkları çalışmada ölçeğin Cronbach alfa katsayısını .88 hesaplamışlardır (Bayraktaroğlu ve Çakıcı, 2017). Bu araştırmada Çift Uyum ölçeğinin güvenilirliği Cronbach's Alpha=0,908 olarak yüksek bulunmuştur.

Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği

Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (PARI), Shaffer ve Bell (1958) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması LeCompte ve arkadaşları (1978) tarafından, ölçeğin aslında bulunan 115 maddeden, geçerlik ve anlaşılabilirliği yüksek 60 madde seçilmiş ve 5 alt boyuttan meydana gelen ölçek oluşturulmuştur. Bu alt boyutlar; aşırı annelik (aşırı koruyuculuk), demokratik tutum ve eşitlik tanıma, ev kadınlığı rolünü reddetme, geçimsizlik ve artık boyut (sıkı disiplin)'dir. Test tekrar test güvenilirliğinde Sperman korelasyon katsayısı 0.58-0.88 bulunmuştur. Küçük'ün (1990) çalışmasında PARI tutum ölçeğinin demokratik tutum ve eşitlik tanıma, ev kadınlığı rolünü reddetme ve geçimsizlik alt boyutlarının yapı geçerliği desteklenmiştir. Ölçek boyutlarındaki maddeler karışık olarak verilir. Dörtlü likert tipi bir ölçektir. Her alt boyut için ayrı puan elde edilir. Toplam puan yoktur. (Çöp ve ark, 2017; Şanlı ve Öztürk, 2012). Bu araştırmada PARI ölçeğinin güvenilirliği Cronbach's Alpha=0,905 olarak yüksek bulunmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada edinilen verilerin analizleri sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur. Ebeveynlerin sosyodemografik özelliklere göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Ebeveynlerin Sosyodemografik Özelliklere Göre Dağılımı (N = 407)

Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	211	51,8
Erkek	196	48,2
Yaş		
20-30	58	14,3
31-40	147	36,1
41-50	138	33,9
50 Üzeri	64	15,7
Eve Giren Toplam Gelir		
Düşük	34	8,4
Orta Altı	65	16,0
Orta	210	51,6
Orta Üstü	82	20,1
Yüksek	16	3,9
Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	109	26,8
Lise	144	35,4
Lisans	139	34,2
Lisans Üstü	15	3,7
Eşin Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	123	30,2
Lise	141	34,6
Lisans	125	30,7
Lisans Üstü	18	4,4

Evlilik Süresi

1-5	50	12,3
6-10	73	17,9
11-15	94	23,1
16-20	70	17,2
21-25	40	9,8
26-30	34	8,4
30 Üzeri	46	11,3

Çocuk Sayısı

Tek Çocuk	143	35,1
İki Çocuk	156	38,3
Üç Veya Daha Fazla	108	26,5

Meslek

Sağlık Mesleği	29	7,1
Sağlık Mesleği Dışında	70	17,2
Ev Hanımıyım	95	23,3
Büyüklerimden Öğrendiğim İş Yapıyorum	46	11,3
Diğer	167	41,0

Çalışma Durumu

Evet	284	69,8
Hayır	123	30,2

Eşin Mesleği

Sağlık Mesleği	24	5,9
Sağlık Mesleği Dışında	74	18,2
Ev Hanımıyım	126	31,0
Büyüklerimden Öğrendiğim İş Yapıyorum	38	9,3
Diğer	145	35,6

Eşin Çalışma Durumu

Evet	260	63,9
Hayır	147	36,1
Nasıl Evlenildiği		
Anlaşarak Evlendik	193	47,4
Arkadaşlar Tanıştırdı	73	17,9
Ailem Tanıştırdı	106	26,0
Kaçarak Evlendik	18	4,4
Diğer	17	4,2
Evlilik Yaşı		
20 Ve Altı	77	18,9
21-25	180	44,2
26-30	114	28,0
30 Üzeri	36	8,8
Çocukluk Döneminin Geçirildiği Yer		
İl	202	49,6
İlçe	122	30,0
Köy	83	20,4
Ruhsal Problem Varlığı		
Evet	10	2,5
Hayır	397	97,5
Eşin Ruhsal Problem Varlığı		
Evet	8	2,0
Hayır	399	98,0

Araştırmada ilk olarak ebeveynlerin sosyodemografik özelliklere göre dağılımı incelenmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların; %51,8'i (n=211) kadın, %36,1'i (n=147) 31-40 yaş aralığında, %51,6'sı (n=210) orta gelirli, %35,4'ü (n=144) lise mezunu, %34,6'sının (n=141) eşinin eğitim düzeyi lise, %23,1'inin (n=96) evlilik süresi 11-15 yıl arası, %38,3'ünün (n=156) iki çocuğu olduğu, %41'inin (n=167) mesleği konusunda diğer, seçeneğini işaretlediği, %69,8'inin (n=284) çalıştığı, %35,6'sının (n=145) eş mesleği konusunda diğer, seçeneğini işaretlediği, %63,9'unun (n=260) eşinin çalıştığı, %47,4'ünün (n=193) anlaşarak evlendiği, %44,2'sinin (n=180) evlilik yaşının 21-25 arası olduğu, %49,6'sının (n=202) çocukluğunu ilde geçirdiği, %97,5'inin (n=397) kendisinde ve %98'inin (n=399) eşinde ruhsal problem olmadığı görüldü. Ölçeklerin puanları arasındaki korelasyon ilişkisi Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklerin Puanları Arasındaki Korelasyon

		Çocukluk Çağı Travması Toplam	Fiziksel İhmal	Duygusal İhmal	Fiziksel İstismar	Duygusal İstismar	Cinsel İstismar
İletişim Becerileri Toplam	r	-0,606**	-0,529**	-0,588**	-0,344**	-0,417**	-0,214**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Egoyu Geliştirici Dil	r	-0,485**	-0,396**	-0,481**	-0,264**	-0,360**	-0,161**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001
Etkin Dinleme	r	-0,532**	-0,458**	-0,491**	-0,322**	-0,390**	-0,202**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Kendini Tanıma	r	-0,513**	-0,476**	-0,516**	-0,251**	-0,303**	-0,225**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Empati	r	-0,506**	-0,457**	-0,496**	-0,291**	-0,348**	-0,129**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,009
Ben Dilini Kullanma	r	-0,441**	-0,382**	-0,430**	-0,265**	-0,280**	-0,180**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Çift Uyum Toplam	r	-0,582**	-0,456**	-0,521**	-0,396**	-0,471**	-0,214**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Doyum	r	-0,538**	-0,449**	-0,489**	-0,361**	-0,396**	-0,205**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Uzlaşım	r	-0,510**	-0,406**	-0,481**	-0,321**	-0,391**	-0,182**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Görüş Birliği	r	-0,453**	-0,293**	-0,338**	-0,375**	-0,489**	-0,165**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001
Aşırı Annelik	r	0,210**	0,199**	0,152**	0,204**	0,254**	-0,128**
	p	0,000	0,000	0,002	0,000	0,000	0,010
Demokratik Tutum Ve Eşitlik Tanıma	r	-0,306**	-0,279**	-0,264**	-0,200**	-0,171**	-0,229**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,000

Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme	r	0,272**	0,241**	0,263**	0,193**	0,224**	-0,035
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,479
Geçimsizlik	r	0,243**	0,214**	0,230**	0,135**	0,220**	0,006
	p	0,000	0,000	0,000	0,006	0,000	0,909
Sıkı Disiplin	r	0,266**	0,292**	0,248**	0,210**	0,186**	-0,082
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,099

*<0,05; **<0,01; Korelasyon Analizi

Tablo 2'ye göre, iletişim becerileri toplam ile çocukluk çağı travması toplam arasında $r=-0.606$ negatif orta ($p=0,000<0,05$), çift uyum toplam ile çocukluk çağı travması toplam arasında $r=-0.582$ negatif orta ($p=0,000<0,05$), aşırı annelik ile çocukluk çağı travması toplam arasında $r=0.21$ pozitif çok zayıf ($p=0,010<0,05$), demokratik tutum ve eşitlik tanıma ile çocukluk çağı travması toplam arasında $r=-0.306$ negatif zayıf ($p=0,000<0,05$), ev kadınlığı rolünü reddetme ile çocukluk çağı travması toplam arasında $r=0.272$ pozitif zayıf ($p=0,000<0,05$), geçimsizlik ile çocukluk çağı travması toplam arasında $r=0.243$ pozitif çok zayıf ($p=0,000<0,05$), sıkı disiplin ile çocukluk çağı travması toplam arasında $r=0.266$ pozitif zayıf ($p=0,000<0,05$) düzeyde korelasyon bulundu.

Çocukluk çağı travmasının iletişim becerileri, çift uyumu, aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumları üzerine etkisi Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Çocukluk Çağı Travmasının İletişim Becerileri, Çift Uyum, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
İletişim Becerileri Toplam	Sabit	169,287	59,451	0,000	234,640	0,000	0,365
	Çocukluk Çağı Travması Toplam	-1,095	-15,318	0,000			
Çift Uyum Toplam	Sabit	70,587	48,054	0,000	207,683	0,000	0,337
	Çocukluk Çağı Travması Toplam	-0,531	-14,411	0,000			
Aşırı Annelik	Sabit	39,961	25,614	0,000	18,754	0,000	0,042
	Çocukluk Çağı Travması Toplam	0,170	4,331	0,000			
Demokratik Tutum Ve Eşitlik Tanıma	Sabit	30,530	38,591	0,000	41,957	0,000	0,092
	Çocukluk Çağı Travması Toplam	-0,129	-6,477	0,000			
	Sabit	26,092	21,206	0,000	32,298	0,000	0,072

Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme	Çocukluk Çağı Travması Toplam	0,176	5,683	0,000			
Geçimsizlik	Sabit	13,450	21,429	0,000	25,503	0,000	0,057
	Çocukluk Çağı Travması Toplam	0,080	5,050	0,000			
Sıkı Disiplin	Sabit	32,775	24,269	0,000	30,873	0,000	0,069
	Çocukluk Çağı Travması Toplam	0,188	5,556	0,000			
Lineer Regresyon Analizi							

Tablo 3'e göre, Çocukluk çağı travması toplam ile iletişim becerileri toplam arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi anlamlı bulunmuştur ($F=234,640$; $p=0,000<0,05$). İletişim becerileri toplam düzeyindeki toplam değişim %36.5 oranında çocukluk çağı travması toplam tarafından açıklanmaktadır ($R^2=0,365$). Çocukluk Çağı travması toplam iletişim becerileri toplam düzeyini azaltmaktadır ($\beta=-1,095$).

Çocukluk çağı travması toplam ile çift uyum toplam arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi anlamlı bulunmuştur ($F=207,683$; $p=0,000<0,05$). Çift uyum toplam düzeyindeki toplam değişim %33.7 oranında çocukluk çağı travması toplam tarafından açıklanmaktadır ($R^2=0,337$). Çocukluk Çağı travması toplam çift uyum toplam düzeyini azaltmaktadır ($\beta=-0,531$) (Tablo 3).

Çocukluk çağı travması toplam ile aşırı annelik arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi anlamlı bulunmuştur ($F=18,754$; $p=0,000<0,05$). Aşırı annelik düzeyindeki toplam değişim %4.2 oranında çocukluk çağı travması toplam tarafından açıklanmaktadır ($R^2=0,042$). Çocukluk Çağı travması toplam aşırı annelik düzeyini artırmaktadır ($\beta=0,170$) (Tablo 3).

Çocukluk çağı travması toplam ile demokratik tutum ve eşitlik tanıma arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi anlamlı bulunmuştur ($F=41,957$; $p=0,000<0,05$). Demokratik tutum ve eşitlik tanıma düzeyindeki toplam değişim %9.2 oranında çocukluk çağı travması toplam tarafından açıklanmaktadır ($R^2=0,092$). Çocukluk Çağı travması toplam demokratik tutum ve eşitlik tanıma düzeyini azaltmaktadır ($\beta=-0,129$) (Tablo 3).

Çocukluk çağı travması toplam ile ev kadınlığı rolünü reddetme arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi anlamlı bulunmuştur ($F=32,298$; $p=0,000<0,05$). Ev kadınlığı rolünü reddetme düzeyindeki toplam değişim %7.2 oranında çocukluk çağı travması toplam tarafından açıklanmaktadır ($R^2=0,072$). Çocukluk Çağı travması toplam ev kadınlığı rolünü reddetme düzeyini artırmaktadır ($\beta=0,176$) (Tablo 3).

Çocukluk çağı travması toplam ile geçimsizlik arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi anlamlı bulunmuştur ($F=25,503$; $p=0,000<0,05$). Geçimsizlik düzeyindeki toplam değişim %5.7 oranında çocukluk çağı travması toplam tarafından

açıklanmaktadır ($R^2=0,057$). Çocukluk Çağı travması toplam geçimsizlik düzeyini artırmaktadır ($\beta=0,080$) (Tablo 3).

Çocukluk çağı travması toplam ile sıkı disiplin arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi anlamlı bulunmuştur ($F=30,873$; $p=0,000<0,05$). Sıkı disiplin düzeyindeki toplam değişim %6.9 oranında çocukluk çağı travması toplam tarafından açıklanmaktadır ($R^2=0,069$). Çocukluk Çağı travması toplam sıkı disiplin düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,188$) (Tablo 3).

TARTIŞMA

Araştırmanın amacına yönelik oluşturulan ilk araştırma sorusu ‘Çocukluk çağı ruhsal travma, çift uyumu, aile içi iletişim becerileri ile aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mı?’ sorusunu test etmek için oluşturulmuştur. Araştırma sorusunu test etmek için yapılan korelasyon analizleri aşağıda verilmiştir.

Araştırma bulgularına göre çocukluk çağı travması toplam puanı yükseldikçe iletişim becerileri toplam puanı’nın azaldığı saptandı. Bu bağlamda, ailede olumlu iletişimin, özellikle çocukların problemlerini anlayabilmek açısından büyük etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Çocukların sosyal hayatlarında sergiledikleri tavır, içselleştirdikleri tutumları ve davranış kalıpları aile içerisindeki iletişimin ve etkileşimin bir yansımasıdır. Dolayısıyla olumlu iletişim ortamından yoksun bir aile içerisinde yetişen çocuklarda psikolojik açıdan ve iletişimsel yönden gelişmelerinde aksaklıklar ortaya çıkmaktadır (Güleç, 2018). Aile içindeki olumsuz etkileşim sonucu bireyde çocukluk çağı travmaları gelişebilir (Helvacı Çelik ve Hocaoglu, 2018). Erken çocukluk çağı travmasına maruz kalan ebeveynlerin iletişim becerileri olumsuz olarak etkilendiği görülmektedir. Bu durum, kişinin kendi çocuk yetiştirme ortamlarını, aile içindeki ortamı olumsuz olarak etkileyebilir (Tablo 2).

Araştırma bulgularına göre çocukluk çağı travması toplam puanı yükseldikçe çift uyum toplam puanı’nın azaldığı saptandı. Literatür incelendiğinde; mevcut çalışmanın sonuçlarını destekler nitelikte, Sevinç (2020) çalışmasında çocukluk çağı travmalarının toplam puanı arttıkça evlilik uyumu toplam puanı’nın azaldığını bulmuştur. Yine aynı şekilde Abalı (2017) çalışmasında çocukluk çağı travma puanları düşük olanların, yüksek olanlara göre evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bunun aksine yapılan başka bir çalışmada ise evlilik uyumu yüksek olanların çocukluk çağı travmalarının da yüksek olduğu bulunmuştur (Yunus Tozan, 2019). Kıvrak ve arkadaşları’nın (2015) yapmış oldukları çalışmada, Çocukluk çağı travmalarının, eş şiddeti mağdurluğu ve yaşam kalitesi üzerinde yordayıcı olduğu saptanmıştır. Güneş ve arkadaşları’nın (2016) yapmış oldukları çalışmada, çocukluk yıllarında maruz kalınan travmanın çift uyumu üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Young Moon ve arkadaşları’nın (2019) yaptığı çalışmada, çocukluk çağından travmaya maruz kalmış anne babalar, çocukluk çağı travmaya maruz kalmamış anne babalara göre, yakın kişilerarası ilişki ve psikiyatrik sağlık konusunda daha çok problemle karşılaştıkları saptanmıştır. Çelebi ve Polat’ın (2019) yapmış oldukları çalışmada, çocukluk çağı travmalarıyla evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Genel olarak mevcut çalışmanın bulgusu literatür ile tutarlıdır (Tablo 2).

Araştırma bulgularına göre daha fazla çocukluk çağı travmasına maruz kalan ebeveynlerde aşırı annelik, geçimsizlik, ev kadınlığı rolünü reddetme artarken, demokratik tutum azalmaktadır. Bu bulguya göre erken dönemdeki travmalar ile aile ve çocuk yetiştirme tutumu olumsuz etkilenmektedir. Aydoğan Arslan'ın (2017) yapmış olduğu çalışmada çocukluk çağı travması toplam ile demokratik tutum, otoriter tutum ve izin verici tutum puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamış, çocukluk çağı travması toplam ile aşırı koruyucu tutum arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Birlik'in (2019) yapmış olduğu çalışmada, çocukluk çağı travmalarıyla demokratik ebeveyn tutumu arasında olumsuz bir ilişkinin olduğu, buna karşın çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçeğinin tüm boyutları ile otoriter tutum arasında olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ezen ve Açıkgöz'ün (2017) yapmış oldukları çalışmada, Çocukluk çağında travma mağduru olan annelerin kendi çocuklarına daha fazla travma davranışlarında buldukları bulunmuştur. Özgen'in (2017) yapmış olduğu çalışmada, fiziksel ve duygusal istismarın aşırı koruyucu ve demokratik tutumun oluşmasında, fiziksel istismar ve duygusal ihmalin otoriter tutumun oluşmasında, cinsel istismar, duygusal ihmâl ve fiziksel istismarın ise izin verici tutumun oluşmasında önemli etkenler olduğu saptanmıştır. Can ve Beyazıt'ın (2018) yapmış oldukları çalışmada, ebeveynlerin çocukluk çağı travmalarının çocuklarına yönelik istismar riskini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkileyen etmenler olduğu saptanmıştır. Young Moon ve arkadaşları'nın (2019) ebeveynlerle yaptığı çalışmada, çocukluk çağından travmaya maruz kalmış anne babalar, çocukluk çağında travmaya maruz kalmamış anne babalara göre, olumsuz çocuk disiplin uygulamaları arasında direkt bir bağlantı bulunmamasına rağmen, çocukluk çağında travmaya maruz kalmış ebeveynlerin çocukluk çağında travmaya maruz kalmamış ebeveynlere göre daha çok olumsuz disiplin uyguladıkları bulunmuştur. Choi ve arkadaşları'nın (2019) yaptıkları çalışmada, çocukluk yıllarında travmaya maruz kalmış annelerin, çocukları üzerinde travma yarabilecek bir tutum içerisinde olmalarının daha olası olduğu saptanmıştır. Genel olarak literatürde mevcut çalışmanın bulgularını destekleyen çalışmalara rastlanmakla birlikte tam tersini bulgulayan çalışmalara da rastlanmıştır, bu bağlamda çalışmalar arasındaki farklılığın örneklemden kaynaklanabileceği düşünülmektedir (Tablo 2).

Araştırmanın amacına yönelik oluşturulan ikinci araştırma sorusu 'Çocukluk çağı travmaları toplam puanı iletişim becerileri toplam puanını etkilemekte midir?' sorusunu test etmek için oluşturulmuştur. Araştırma sorusunu test etmek için yapılan regresyon analizleri aşağıda verilmiştir.

Araştırma bulgularına göre çocukluk çağı travması toplam, iletişim becerileri toplam düzeyini azaltmaktadır. Bu bağlamda, ailede olumlu iletişimin, özellikle çocukların problemlerini anlayabilmek açısından etkisinin önemli olduğu düşünülmektedir. Çocukların sosyal hayatlarında sergiledikleri tavır, içselleştirdikleri tutumları ve davranış kalıpları aile içerisindeki iletişimin ve etkileşimin bir yansımasıdır. Dolayısıyla olumlu iletişim ortamından yoksun bir aile içerisinde yetişen çocuklarda psikolojik açıdan ve iletişimsel yönden gelişmelerinde aksaklıklar ortaya çıkmaktadır (Güleç, 2018). Aile içindeki olumsuz etkilim sonucu bireyde çocukluk çağı travmaları gelişebilir (Helvacı Çelik ve Hocoğlu, 2018). Dolayısıyla çocukluk çağı travmalarının iletişim becerilerini olumsuz etkilediği, bu bağlamda düşünüldüğünde gayet anlaşılır olmaktadır (Tablo 3).

Araştırmanın amacına yönelik oluşturulan üçüncü araştırma sorusu ‘Çocukluk çağı travmaları toplam puanı çift uyum toplam puanını etkilemekte midir?’ sorusunu test etmek için oluşturulmuştur. Araştırma sorusunu test etmek için yapılan regresyon analizleri aşağıda verilmiştir.

Araştırma bulgularına göre çocukluk çağı travması toplam çift uyum toplam düzeyini azaltmaktadır. Literatür incelendiğinde; mevcut çalışmayı destekleyecek nitelikte çocukluk çağı travmalarının çift uyumunu olumsuz etkilediği görüşü ile benzerlik göstermektedir (Güneş ve ark., 2016). ÇÇTÖ toplam puanı ÇUÖ toplam puanını olumsuz yönde etkilemektedir (Sevinç, 2020). Başka bir çalışmada da çocukluk çağındaki travmatik yaşantıların evlilik ilişkisinin olumsuz etkilenmesine dolayısı ile boşanma ile sonuçlanmasına sebep olduğu belirlenmiştir (Whisman, 2006). Yapılan çalışmalar mevcut araştırmayı desteklemektedir (Tablo 3).

Araştırmanın amacına yönelik oluşturulan dördüncü araştırma sorusu ‘Çocukluk çağı travmaları toplam puanı, aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumları alt boyutları (aşırı annelik, demokratik tutum ve eşitlik tanıma, ev kadınlığı rolünü reddetme, geçimsizlik ve sıkı disiplin)’nı etkilemekte midir?’ sorusunu test etmek için oluşturulmuştur. Araştırma sorusunu test etmek için yapılan regresyon analizleri aşağıda verilmiştir.

Araştırma bulgularına göre çocukluk çağı travması toplam aşırı annelik düzeyini artırmaktadır. Literatürde çok az çalışma olduğu görülmüş, Özgen’in yaptığı çalışmada (2017) Fiziksel istismar ve fiziksel ihmal düzeyi arttıkça aşırı koruyucu tutum düzeyinde azalma olduğu belirtilmiştir (Tablo 3).

Araştırma bulgularına göre çocukluk çağı travması toplam demokratik tutum ve eşitlik tanıma düzeyini azaltmaktadır. Özgen’in yaptığı çalışmada (2017) Duygusal istismar ve fiziksel istismar düzeyi arttıkça demokratik tutum düzeyi de artmakta ve fiziksel ihmal düzeyi arttıkça demokratik tutum düzeyi’nin de azalmakta olduğunu belirtmiştir (Tablo 3).

Araştırma bulgularına göre çocukluk çağı travması toplam ev kadınlığı rolünü reddetme düzeyini artırmaktadır. Literatür incelendiğinde; çok az araştırma olduğu bulunmuş olup, Dengizek’in (2015) yaptığı çalışmada çocukluğunda cinsel istismara maruz kalmış annelerin ev kadınlığı rolünü reddettikleri bulunmuştur. Genel anlamda çocukluk çağı travmaları bireyi biyopsikososyal açılardan olumsuz etkileyip, kişinin kendisini gerçekleştirmesine ve sosyal becerilerinin gelişmesine olumsuz etkilerde bulunup, ileriki hayatında ve aile ortamında problemler yaşamasına sebep olabilmektedir. Bu bağlamda bu durumun kişinin kendisinden beklenileni yapma konusunda kendisini eksik hissetmesine ve aile içerisinde sağlıklı ilişkiler kuramamasına sebebiyet verip kişinin kendi rolünü gerçekleştirmeyi reddebileceği düşünülmektedir (Tablo 3).

Araştırma bulgularına göre çocukluk çağı travması toplam geçimsizlik düzeyini artırmaktadır. Kaplan ve ark. (1999) çocukluk yıllarında fiziksel ihmal ve istismar ile karşılaşmış bireylerin sosyal ilişkilerinin bu durumdan olumsuz etkilendiği yakınlık kurmakta zorlandıkları, çatışmalı, duygusal yoğunluğun düşük, yoğun öfke ve istismar davranışı içeren ilişkiler kurduklarını saptamıştır (Tablo 3).

Araştırma bulgularına göre çocukluk çağı travması toplam sıkı disiplin düzeyini artırmaktadır. Özgen'nin yaptığı çalışmada (2017) Duygusal ihmal ve fiziksel ihmal düzeyi arttıkça otoriter tutum düzeyi'nin de arttığını belirtmiştir. Bunun aksine, fiziksel istismar, duygusal ihmal ve cinsel istismar düzeyleri arttıkça da izin verici tutum düzeyi'nin arttığını belirtmiştir (Tablo 3).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ebeveynlerin çocukluk çağı ruhsal travmalarının, çift uyumlarına, aile içi iletişim becerilerine ve aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarına etkisini ve değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlar aşağıda belirtildi:

Çocukluk çağı travması toplam puanı iletişim becerileri toplam puanını, çift uyumu toplam puanını, aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumları ölçeği alt boyutarından demokratik tutum ve eşitlik tanıma puanını azaltmakta, aşırı annelik, ev kadınlığı rolünü reddetme, geçimsizlik ve sıkı disiplin puanını ise artırmaktadır.

Sonuç olarak, ebeveynlerin çocukluk çağı travmaları, bireylerin ilerleyen yıllarda da aile/sosyal yaşantısını olumsuz olarak etkileyebilmekte ve bir kısır döngü olarak kendi çocuklarına karşı da olumsuz tutumlar sergilemelerine sebep olabilmektedir.

Çalışmanın sonuçları doğrultusunda;

Çiftlere çocukluk çağı travmalarının olumsuz etkilerine yönelik farkındalıklarını artırmaya yönelik eğitimin verilmesi, gereksinim duyan ebeveynlere travmalarının çözümü için psikiyatrik ve psikoterapi desteğinin verilmesi ve/veya ilgili birimlere yönlendirilmesi,

Çiftlere iletişim becerileri eğitiminin verilmesi,

Çocuk yetiştirme ile ilgili çiftlere eğitim verilmesi,

Çiftlere aile hayatı hakkında eğitim verilmesi,

Çiftlere çocukların gelişimi doğrultusunda çocuklarla sağlıklı iletişim konusunda eğitim verilmesi.

Bu çalışmanın farklı örneklem gruplarında tekrarlanması önerilebilir.

ETİK KURUL ONAYI:

Bu araştırmanın kavramsal çerçevesinin hazırlanması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması aşamalarının tamamında etik kurallara uygun hareket edilmiştir. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde *Gelişim ve Psikoloji Dergisi* Yayın Kurulunun hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Bu çalışmanın *Gelişim ve Psikoloji Dergisi* dışında herhangi bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Araştırma için Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun 01.12.2021 tarih ve 178 numaralı kararı ile etik kurul izni alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Abalı, C. (2017). *Çocukluk çağı travmalarının evlilik uyumu ve yaşam kalitesi üzerindeki etkisi*. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Abukan, B. (2020). Çocukluk çağı travmalarının koruyucu aile içinde sağaltımı üzerine bir değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(1), 241-260. Doi:10.33417/tsh.681892.
- Akgün, R., & Uluocak, G.P. (2010). Evlilikte etkili iletişim ve problem çözme: bir toplum merkezindeki kadınlarla gerçekleştirilen grup çalışması. *Aile ve Toplum*, 6(23):9-21. Doi:10.21560/spcd.65009.
- Allendorf, K., & Ghimire, D.J. (2012). Determinants of marital quality in an arranged marriage society. *Social Science Research*, 42(1), 59-70.
- Alkan Ersoy, Ö., Kurtulmuş, Z., & Çürük Tekin, N. (2014). Aile çocuk eğitim programının annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına ve ev ortamını düzenlemelerine etkisinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 1077-1090.
- Alpaslan, A.H. (2014). Çocukluk döneminde cinsel istismar. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 15(2), 194-201. Doi:10.18229/ktd.64802
- Alpgan, Ö., Kara, T., & Yılmaz, S. (2018) Ebeveyn tutumlarının çocukların okula hazır olma durumuna etkisi ve ilişkili faktörler. *Bakırköy Tıp Dergisi*, 14(4), 408-414. Doi:10.4274/BTDMJB.20180326021029.
- Arslan, G., & Balkıs, M. (2016). Ergenlerde duygusal istismar, problem davranışlar, özyeterlik ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki. *Sakarya University journal of Education*, 6(1), 8-22. Doi: <http://dx.doi.org/10.19126/suje.35977>
- Atan, A., & Buluş, M. (2020). Aile iletişim becerileri psikoeğitim programının eşlerin iletişim becerilerine ve çift uyumuna etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(1), 255-288. Doi: 10.17152/gefad.523779.
- Aunola, K., & Nurmi, J. (2005). The role of parenting styles in children's problem behavior. *Child Development*, 76(6), 1144-1159.
- Aydoğan Arslan S. (2017). *Ebeveynlerin çocukluk çağı örselenme yaşantısı ve bazı demografik özellikleri ile çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tarsus/Mersin.
- Bakhshi, H., Mohammad, A., & Khodadadizadeh A. (2007). Correlation between marital satisfaction and depression among couples in rafsanzan. *Journal of Inflammatory Diseases*, 11(2), 37-43.
- Bal, F., & Gülgör, F. (2019). Evli bireylerde çocukluk çağı travmanın incelenmesi. *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*. 5(16), 304-313. Doi:[10.31576/smryj.226](https://doi.org/10.31576/smryj.226)
- Başay, A.C., & Öğretir Özçelik, A.D. (2018). "Kaşağı" adlı hikayenin aile içi iletişim ve iletişim çatışmaları açısından incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6 (1), 429-456.

- Bayraktaroğlu H.T., & Çakıcı E.T. (2017). Psychometric properties of revised form dyadic adjustment scale in a sample from north cyprus. *International Journal of Educational Science*, 19 (2,3), 113-119. Doi: 10.1080/09751122.2017.1393954.
- Birlik, E. (2019). Ebeveynlerin Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ve çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 77, 111-126.
- Buluş, M., Atan, A., & Erten Sarıkaya, H. (2017). Etkili iletişim becerileri: bir kavramsal çerçeve önerisi ve ölçek geliştirme çalışması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 9(2), 575-590. Doi: 10.35452/caless.2020.13.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., & Köklü, N. (2018). *Sosyal bilimler için istatistik*. Pegem Akademi. Ankara.
- Callender, K.A., Olson, S.L., Choe, D.E., & Sameroff, A.J. (2011). The effects of parental depressive symptoms, appraisals, and physical punishment on later child externalizing behavior. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 40(3), 471-483.
- Can, G., & Beyazıt, U. (2018). Çocuk istismarı potansiyelini yordayan faktörlerin incelenmesi. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 8(1), 87-99.
- Choi, K.W., Houts, R., Arseneault, L., Pariante, C., Sikkema, K.J., & Moffitt, T.E. (2019). Maternal depression in the intergenerational transmission of childhood maltreatment and its sequelae: Testing postpartum effects in a longitudinal birth cohort. *Dev Psychopathol*, 31(1), 143-156.
- Çelebi, B.M., & Polat, A. (2019). Çocukluk çağı travmatik yaşantıların, yetişkin bağlanma stillerinin ve psikolojik iyi oluşun evlilik doyumu üzerindeki etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 29-34.
- Çöp, E., Çengel Kültür, E., & Şensen Dinç, G. (2017). Anababalık tutumları ile dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu belirtileri arasındaki ilişki. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 28(1), 25-32. Doi: 10.5080/u11227
- Dengizek, N. (2015). *Çocukluk döneminde travmaya maruz kalmış kişilerin yetişkinlik döneminde sergiledikleri ebeveyn tutumlarının değerlendirilmesi*. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Dereboy, Ç., Şahin Demirkaya, E., Şakiroğlu, M., & Şafak Öztürk, C. (2018). *Çocukluk çağı travmalarının, kimlik gelişimi, duygu düzenleme güçlüğü ve psikopatoloji ile ilişkisi*. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 29(3), 147-53.
- Dereli, E., & Dereli, B.M. (2017). Ebeveyn-çocuk ilişkisinin okul öncesi dönem çocukların psikososyal gelişimlerini yordaması. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1):227-258.
- Doğruer, N. (2019). *Çocukluk çağı travma yaşantılarına sahip ebeveynlerde psikolojik dayanıklılık ve affetme*. Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikolojik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Durğun, A. (2016) Aile içi problemler ve çözüm önerileri. *Mehir Aile Dergisi*, 1:83-95.

- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., & Alpkan, R.L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.
- Ezen, M., & Açıkgöz, A. (2017). Çocukların örselenmesine annelerin örselenme yaşantısının etkisi. *Kocaeli Medical J*, 6(3), 13-21.
- Erdoğan Taycan, S., & Çepik Kuruoğlu, A. (2013). Evlilik uyumu ile bağlanma stileri ve mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 24, 2-9.
- Geçkil, E. (2017). Çocuklarda fiziksel istismar ve hemşirelik yaklaşımı. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 129-139.
- Gönener, H. (2010). Zihinsel engelli çocuklarda ihmal-istismar ve hemşirelik bakımı. *Journal of Experimental and Clinical Medicine*, 27(4), 137-143. Doi:10.5835/jecm.v27i4.1348
- Gördeles Beşer, N., Baysan Arabacı, L., Uzunoğlu, G., Bilaç, Ö., & Ozan, E. (2019). Suça itilmiş ergenlerde ebeveyn tutumu ve çocukluk çağı travmalarının belirlenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 22, 219-227. Doi: 10.5505/kpd.2019.94834.
- Güleç, V. (2018). Aile ilişkilerinin sosyal medyayla birlikte çöküşü. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 2(2), 105-120. Doi: 10.17932/IAU.EJNM.25480200.
- Günay, A.R., & Erdem, A. (2021). Evlilik uyumu, çocuk yetiştirme tutumu ve aile işlevselliği arasındaki ilişki. *Akev Akademi Dergisi*, 86:144-165.
- Güneri Yöyen, E. (2017). Çocukluk çağı travması ve benlik saygısı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 268-269. Doi: 10.24289/ijsser.274033.
- Güneş, M., Selcuk, H., Demir, S., Okan İbiloğlu, A. Bulut, M., Kaya, M.C., Yılmaz, A., Atli, A., & Aytakin, S. (2016). Çocuk evliliği yapan kadınlarda çift uyumu ve çocukluk çağı ruhsal travması. *Journal of Mood Disorders*, 6(2), 63-70. Doi: 10.5455/jmood.20160425100345.
- Güzel, HŞ., & Arkar, H. (2018). İçedişa yönelim sorunları ile mizaç, aile işlevleri ve yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 19(3), 290-299. Doi: 10.5455/apd.276606.
- Han Alpay, E., Aydın, A., & Bellur, Z. (2017). Çocukluk çağı travmalarının depresyon ve travma sonrası stres belirtileri ile ilişkisinde duygu düzenleme güçlüklerinin aracı rolü. *Klinik Psikiyatri*, 20, 218-226. Doi: 10.5505/kpd.2017.98852.
- Haapasalo, J., & Pokela, E. (1999). Child-rearing and child abuse antecedents of criminality. *Agression and Violent Behavior*, 4(1), 107-127.
- Haris, F., & Kumar, A. (2018). Marital satisfaction and communication skills among married couples. *Indian Journal of Social Research*, 59(1), 35-44.
- Haylı, Ç.M., & Gökdoğan, M.R. (2019). Aile içi şiddet. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(63):632-635.

- Hecker, T., Boettcher, V.S., Landolt, M.A., & Hermenau, K. (2019). Child neglect and its relation to emotional and behavioral problems: a cross-sectional study of primary school-aged children in tanzania. *Development and Psychopathology*, 31(1), 325–339.
- Helvacı Çelik, F.G., & Hocoğlu, Ç. (2018). Çocukluk çağı travmaları: bir gözden geçirme. *Sakarya Tıp Dergisi*, 8(4), 495-711. Doi: 10.31832/smj.454535.
- Kaplan, S.J., Pelcovitz, D., & Labruna V. (1999). Child and adolescent abuse and neglect research: a review of the past 10 years part I: Physical and Emotional Abuse and Neglect. *Journal of the American Academy of Child, Adolescent Psychiatry*, 38(10), 1214-1222. Doi: [10.1097/00004583-199910000-00009](https://doi.org/10.1097/00004583-199910000-00009).
- Karal, E., & Atak, H. (2022). Çocukluk çağı ruhsal travmaları üzerine kavramsal bir çalışma. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 82-103.
- Kazan, H., & Sarısoy, S. (2021). Anne-çocuk ilişkisi bağlamında okul öncesi dönemde iletişim becerileri üzerine bir araştırma. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 441-472.
- Kendir, M.E., & Demirli, C. (2016) Evlilik doyumu üzerinde anne baba tutumunun etkisinin incelenmesi. *Education Sciences*, 11(3), 96-113.
- Kıvrak, Y., Gey, N., Kıvrak, H.A., Kokaçya, M.H., Çöpoğlu, Ü.S., & Arı, M. (2015). Kadına yönelik eş şiddeti, çocukluk çağı travmaları, depresyon ve yaşam kalitesi: toplum temelli çalışma. *Anadolu Psikiyatri Derg*, 16(5), 314-322.
- Koolae A.K., Adibrad, N., & Sedgh Poor, B.S. (2010). The comparison of relationship beliefs and couples burnout in women who apply for divorce and women who want to continue their marital life. *Iranian Journal of Psychiatry*, 5(1), 35-39.
- Maccoby, E.E., & Jacklin, C.N. (1980). Sex differences in aggression: a rejoinder and reprise. *Child Development*, 51 (4), 964-980.
- Öngider Gregory, N. (2016). Boşanma mı yoksa çocuk için evliliği sürdürmek mi? çocuğun psikolojik uyumu açısından önemli bir soru. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(3), 275-289. Doi:10.18863/pgy.238189.
- Örsel, S., Karadağ, H., Kahiloğulları, K.A., & Aktaş, A.E. (2011) Psikiyatri hastalarında çocukluk çağı travmalarının sıklığı ve psikopatoloji ile ilişkisi. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 12(2), 130-136.
- Özbey, S. (2012). Ebevenlerin evlilik uyumu ve algıladıkları sosyal destek ile altı yaş çocuklarının problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 43-62.
- Özdemir, G., Gökdağ, R., & Neslihanoglu, S. (2019). Sosyal medyada emoji kullanımını ve anlamlandırılması: anadolu üniversitesi iletişim bilimleri fakültesi Örneği. *Journal of Selcuk Communication*, 12(1), 425-443. Doi: 10.18094/josc.414605.

- Özgen, H. (2017). *Çocukluk çağı ruhsal travmalarının ebeveyn tutumları üzerindeki yordayıcılığı*. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özgentürk, İ. (2014) Çocuk istismarı ve ihmal. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 266-267. Doi:[10.14687/ijhs.v11i2.2943](https://doi.org/10.14687/ijhs.v11i2.2943).
- Öztürk, A. (2020) Çocuğa kötü muamelenin psikolojik ve gelişimsel sonuçlarını önlemek. *Türk J Child Adolesc Ment Health*, 27(1), 7-19. DOI: 10.4274/tjcamh.galenos.2020.47955.
- Poorbaferani, Z., Mazaheri M.A., & Hasanzadeh, A. (2018). Life satisfaction, general self-efficacy, self-esteem, and communication skills in married women. *Journal of Education and Health Promotion*, 7, 173.
- Patock Peckham, J.A., Beltom, D.A., Ardenne, K.D., et al. (2020). Dimensions of childhood trauma and their direct and indirect links to PTSD, impaired control over drinking, and alcohol-related-problems. *Elsevier*, 12, 1-10.
- Pelendecioğlu, B., & Bulut, S. (2009). Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 49-62.
- Polat, K., & İlhan, T. (2018). Evli bireylerde çift uyumu ve bazı psikolojik belirtilerin benliğin farklılaşması açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(50), 87-115.
- Rajabizadeh, G., Rajabizadeh, Z., Moghadam, S.S., & Vafadoost, Z. (2019). The relationship between dysfunctional attitudes and communication skills of women with an addicted husband on the verge of divorce. *Addict Health*, 11(1), 51-57.
- San Cristobal, P., Santelices, M.P., & Miranda Fuenzalida, D.A. (2017). Manifestation of trauma: The effect of early traumatic experiences and adult attachment on parental reflective functioning. *Frontiers in Psychology*, 8(449), 1-9.
- Saydam, R.B., & Gençöz, T. (2005) Aile ilişkileri, ebeveynin çocuk yetiştirme tutumu ve kendilik değerinin gençler tarafından belirtilen davranış problemi ile olan ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 20(55), 61-74.
- Sevinç, P. (2020). *Çocukluk çağı travmaları ve affetmenin evlilik uyumu ile ilişkisi*. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Shahi, A., Ghaffari, I., & Ghasemi, K. (2011). Relationship between mental health and marital satisfaction. *Journal of Kermanshah University of Medical Sciences*, 15(2), 119-126.
- Shamshirgaran, M., & Homaei, R. (2018) Investigation of relationship between relationship skills and its components with couple burnout in married employees in nıdc ahvaz. *Rooyesh-e-Ravanshenasi J*, 7(1), 111-134.
- Smetana, J.G. (1988). Adolescents' and parents' conceptions of parental authority. *Child Development*, 59(2), 321-335.

- Soylu, Y., & Kağnıcı, D.Y. (2015) Evlilik uyumunun empatik eğilim, iletişim ve çatışma Çözme Stilllerine Göre Yordanması. *Turkish Psychological Counseling ad Guidance Journal*, 5(43):44-54.
- Şafak Öztürk, C., & Akar, H. (2014) Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. *Sempozyum*, 1(3):16-23.
- Şanlı, D., & Öztürk, C. (2012). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 31-48.
- Şar, V., Öztürk, P. E., & İkikardeş, E. (2012). Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 32(4), 1054-1063.
- Tao, J, He, K., & Xu, J. (2021). The mediating effect of self-compassion on the relationship between childhood maltreatment and depression. *J Affect Disord*, 291:288-293.doi: 10.1016/j.jad.2021.05.019.
- Tönbül, Ö. (2019) Aile eğitimi programının annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin İncelenmesi. *Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 2(1):46-72.
- Tunç, P. (2020) Çocukluk çağı travması ile bozulmuş yeme tutumları ilişkisinde ebeveynye Bağlanmanın Düzenleyici Rolünün İncelenmesi. *Turk J Child Adolesc Ment Health*, 27(2):75-84. Doi: 10.4274/tjcamh.galenos.2020.03521.
- Türkkan, T., & Odacı, H. (2018) Liseli Ergenlerde Çocukluk çağı örselenme yaşantılarının cinsiyet, gelir düzeyi ve ebeveyn eğitim durumuna göre incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1): 71-85.
- Ulusoy, M.D., Özcan Demir, N., & Göngür Baran, A. (2005) Ebeveynin çocuk yetiştirme biçimi ve ergen problemleri: Ankara ili örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3):367-386.
- Ümmet, D. (2017). Üniversite mezunu evli bireylerin evlilik algıları üzerine metaforik bir inceleme. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 205-235. Doi:[10.23863/kalem.2017.81](https://doi.org/10.23863/kalem.2017.81).
- Ünal, Ö., & Akgün, S. (2022). Evlilikte çatışma çözme stillerinin evlilik uyumu ve doyumunu ile ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(3), 322-330.
- Vaughn, B.E., Block, J.H., & Block, J. (1988). Parental agreement on child rearing during early childhood and the Ppsychological characteristics of adolescents. *Child Development*, 59(4), 1020-1033.
- Whisman, M.A. (2006). Childhood trauma and marital outcomes in adulthood. *Personal Relationships*, 13(4), 375–386. Doi: [10.1111/j.1475-6811.2006.00124.x](https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2006.00124.x).
- Yalçın, F., & Türkünlü, A. (2011). Algılanan ana-baba davranışları ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişki. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 717-735.

- Yaşar, Z.F., & Akduman, G.G. (2007). Çocuk ihmali-istismarı ve adli diş hekimliği. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6(5), 389-394.
- Yeşilbaş, H. (2016). Sağlıkta şiddete genel bakış. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi*, 1(3), 45. Doi: 10.5222/SHYD.2016.044
- Yıldız, Y., Kaçar, M., Albayrak, E., Çalaboğlu, T., Çakmak, S., & Bayraktar, T. (2017). Çocuk ihmali ve istismarı hakkında ilköğretim öğretmenlerinin bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. *Van Tıp Derg*, 24(4), 303-309. Doi: 10.5505/vtd.2017.99609
- Yılmaz, Ş.N., & Karaaziz, M. (2023). Şiddet ve saldırgan davranışta çocukluk çağı travmalarının rolü. *MEYAD Akademi*, 4(1), 80-94.
- Young Moon, K., Lee, S.Y.I., Lee, A.R., et al. (2019). Perception of child abuse and child disciplinary practice among adults abused as children: comparison to general population. *J Korean Acad Child Adolesc Psychiatry*, 30(2), 57-65.
- Yumuşakkaya, E (2022). *Çocukluk çağı travmaları ile özşevkat arasındaki ilişki*. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yunus Tozan, S. (2019). *Çocukluk çağı travmalarının evlilik uyumu ve evlilik doyumuna etkisi*. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Zare Baghbidi, M., & Etemadifard, A. (2020). Determining the mediating role of communication skills in the relationship between alexithymia and marital burnout of divorce client couples in yazd. *Quarterly Social Psychology Research*, 10(38), 135–150.

EXTENDED ABSTRACT

The Effect of Parents' Childhood Psychological Trauma on Their Marital Adjustment, Communication Skills, Family Life and Child-Rearing Attitudes

Introduction

This research was conducted as a descriptive correlational and cross-sectional study between January 2022 and February 2022 to determine the childhood psychological traumas of parents on their adjustment, communication skills, family life, and child-rearing attitudes.

Methods

The research population consisted of married parents with children who met the inclusion criteria and were living in the Cevizli neighborhood of Maltepe district of Istanbul, Türkiye. The sample size was determined as 384 (384,16) parents using the sample size formula for unknown population. The research was completed with a total of 407 parents, including 211 females and 196 males. Maltepe, a district of middle socio-economic status, was selected from 39 districts relying on the sample size determined for the study based on the "Knowledge-Focused Global Competitiveness Project in Istanbul" carried out in 2012. Among the neighborhoods in this district, Cevizli and the Cevizli Family Health Centre (FHC) was determined using the drawing lots method. An application was made to the Istanbul Provincial Health Directorate to collect data in Cevizli FHC; however, it was rejected due to the COVID-19 pandemic. Therefore, the data were collected in a face-to-face manner on the street in the Cevizli neighborhood of Maltepe district. The following inclusion criteria were established: being open to communication, being mentally competent, volunteering to participate in the study, being married, and having children. As for the exclusion criteria, those who did not meet the inclusion criteria, those who were living in different neighborhoods and districts, and those who ticked two or more options for each question were excluded from the study. The data were collected using a Personal Information Form, the Childhood Trauma Questionnaire, Communication Skills Scale, the Revised Dyadic Adjustment Scale, the Parental Attitude Research Instrument. The data were analysed using the SPSS 22.0 statistical software. Frequencies and percentages were used to determine the sociodemographic characteristics of parents participating in the study. Means and standard deviations were used to analyze the scales. The relationships between the dimensionsdetermining the scale levels of the parents were examined with regression analyzes for Pearson correlation and effectiveness levels. The descriptive characteristics of the parents were presented in percentages. Cohen's d and Eta squared (η^2) measures were used to calculate the effect size. The research has the following limitations: 1) This research is limited to the information obtained from married parents with

children living in the Cevizli neighborhood of Maltepe district in Istanbul, and 2) The childhood psychological trauma scale examined in the study is limited to items measured by the communication skills scale, the renewed dyadic adjustment scale, and the family life and child-rearing attitudes scale.

Results

When the distribution of parents according to sociodemographic characteristics was examined, it was found that 51.8% of the participants (n=211) were female, 36.1% (n=147) were 31-40 years old, 51.6% (n=210) were middle-income, 35.4% (n=144) were high school graduates, 34.6% (n=141) of their spouses had high school education, 23.1% (n=96) had a marriage between 11-15 years, 38.3% (n=156) had two children, 41% (n=167) chose other, 69.8% (n=284) were working, 35.6% (n=145) chose other for the spouse job, 63.9% (n=260) had a working spouse, 47.4% (n=193) were married by agreement, and 44.2% (n=180) had a marriageable age of 21-25. 49.6% (n=202) spent their childhood in a province, 97.5% (n=397) had no mental problems and 98% (n=399) of their spouses had no mental problems. When the correlation relationship between the scale scores is examined, a $r=-0.606$ negative mean between total score of communication skills and total score of childhood trauma ($p=0.000<0.05$), $r=-0.582$ negative mean between total score of dyadic adjustment and total score of childhood trauma ($p=0.000<0.05$), between score of excessive motherhood and total score of childhood trauma, $r=0.21$ positive very weak ($p=0.010<0.05$), between score of democratic attitude and recognition of equality and total score of childhood trauma $r=-0.306$ negative weak ($p=0.000<0.05$), home $r=0.272$ positive weak ($p=0.000<0.05$) between score of rejecting the role of femininity and total score of childhood trauma, $r=0.243$ positive very weak between score of incompatibility and total score of childhood trauma ($p=0.000<0.05$), strict discipline $r=0.266$ positive weak ($p=0.000<0.05$) correlation was found between total score of communication skills and total score of childhood trauma. When the regression relationship between the scale scores is examined, the regression analysis performed to determine the cause-effect relationship between total score of childhood trauma and total score of communication skills was found to be significant ($F=234.640$; $p=0.000<0.05$). The total change in the total score of communication skills is explained by the total score of childhood trauma at a rate of 36.5% ($R^2=0.365$). Childhood trauma reduces the total score of communication skills ($\beta=-1.095$). Regression analysis performed to determine the cause-effect relationship between the total score of childhood trauma and total score of dyadic adjustment was found to be significant ($F=207,683$; $p=0.000<0.05$). The total change in the total score of dyadic adjustment is explained by the total score of childhood trauma at a rate of 33.7% ($R^2=0.337$). Childhood trauma reduces the total score of dyadic adjustment ($\beta=-0.531$). The regression analysis performed to determine the cause-effect relationship between the total score of childhood trauma and score of excessive motherhood was found to be significant ($F=18,754$; $p=0,000<0.05$). The change in the score of excessive motherhood is explained by the total score of childhood trauma at a rate of 4.2% ($R^2=0.042$). Childhood trauma increases the score of excessive motherhood ($\beta=0.170$). The regression analysis performed to determine the cause-effect relationship between total score of childhood trauma and score of democratic attitude and recognition of equality was found to be significant ($F=41.957$; $p=0.000<0.05$). The change in

the score of democratic attitude and recognition of equality is explained by the total score of childhood trauma at a rate of 9.2% ($R^2=0.092$). Childhood trauma reduces the overall level of democratic attitudes and equality recognition ($\beta=-0.129$). The regression analysis performed to determine the cause-effect relationship between total score of childhood trauma and score of rejection of the housewife role was found to be significant ($F=32,298$; $p=0,000<0.05$). The change in the score of rejection of the role of housewife is explained by the total score of childhood trauma at a rate of 7.2% ($R^2=0.072$). Childhood trauma increases the score of housewife role rejection ($\beta=0.176$). The regression analysis performed to determine the cause-effect relationship between total score of childhood trauma and score of incompatibility was found to be significant ($F=25.503$; $p=0.000<0.05$). The change in the score of incompatibility is explained by the total score of childhood trauma at a rate of 5.7% ($R^2=0.057$). Childhood trauma increases the score of incompatibility ($\beta=0.080$). The regression analysis performed to determine the cause-effect relationship between total score of childhood trauma and score of strict discipline was found to be significant ($F=30,873$; $p=0.000<0.05$). The change in the score of strict discipline is explained by the total score of childhood trauma at a rate of 6.9% ($R^2=0.069$). Childhood trauma increases the overall score of strict discipline ($\beta=0.188$).

Conclusion

Parents' childhood trauma may negatively affect individuals' family and social life in the following years and may cause them to exhibit negative attitudes towards their own children in a vicious circle.